

פרוטוקול מס' 299

מישיבת ועדת העבודה ביום ג' כ"ח באדר ב' 30 במארס 1976, בשעה 12.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר

מזמנים:
גב' גור-אריה - משרד הכריאות
מר די פתין - משרד הכריאות
מר בוטון - המוסד לביטוח לאומי
ד. רטוביץ - המוסד לביטוח לאומי
מר גראסי - המוסד לביטוח לאומי
י. כפלאור - משרד העבודה
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: מ. הלנברג

סדר-היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשל"ה-1974 - של חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, מס' קנ"א.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מותחת את הישיבה.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשל"ה-1974,
של חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו

מר בוטון: כבר ציינו בישיבה הקודמת כי המטרה של דמי הלידה היא לשמור על רציפות השכר של האשה העובדת, היוצאת לחופשת לידה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אתה טוען שאם האשה היתה בלימודים, בהכשרה מקצועית, היא לא תהיה זכאית לדמי לידה מפני שלא עבדה לפחות שלושה חודשים.

מר בוטון: נכון. אני חוזר ומדגיש כי המטרה של דמי לידה היא לשמור על רציפות ההשתכרות של אותה אשה, כי אחרת אין משמעות לדמי הלידה. אני יכול להביא רשימה ארוכה של פסקי דין של בית-הדין לעבודה אשר קבע, שדמי לידה באים כדי לפצות אשה שאיננה יכולה להשתכר כתוצאה מהלידה. אם ניתן דמי לידה גם לאשה בהכשרה מקצועית לא היה הבדל בין מי שעבדה לבין מי שלא עבדה לפני הלידה. כאן המקום להדגיש שאנחנו לא סופרים חודשי עבודה מלאים ואם יש מקרה שאשה עבדה אפילו יומיים בחודש אנחנו רואים כאילו עבדה חודש מלא. אני סבור שתקופה של שלושה חודשי עבודה לפני הלידה היא סבירה. אני מוכן שבמקום שלושה חודשים ידובר על חודשיים לפחות, דהיינו, אם האשה עבדה תקופה של חודשיים אחרי ההכשרה המקצועית היא תקבל דמי לידה. לעומת זה, אם היא לא עבדה, אין נימוק לתת לה דמי לידה כי היא איננה מפסידה שכר. עקרת בית שאיננה עובדת מחוץ לבייתה בשכר איננה מקבלת דמי לידה, כי היא איננה מפסידה שכר בעקבות הלידה, הוא הדין לגבי מי שנמצאת במסגרת של הכשרה מקצועית ולא משתכרת.

בישיבה הקודמת נתבקשנו למסור מספרים בקשר לחיילות. בחודש אוקטובר 1975 היו 25 מקרים, בנובמבר 1975 - 25 מקרים ובדצמבר 1975 - 20 מקרים. אלה מקרים של חיילות אחרי שירות סדיר שעבדו שלושה חודשים וקיבלו דמי לידה מלאים על-חשבון צה"ל, לפי הסדר עם צה"ל, שהם מחזירים את הסכומים האלה.

אם אשה עבדה חודשיים אחרי סיום לימודיה במסגרת ההכשרה המקצועית, אנחנו משלמים לה לתקופה של שלושה חודשים זאת אומרת, חודשיים ועוד - 1000 לירות להכשרה המקצועית.

גב' גור-אריה: אני מבינה שחברת-הכנסת ארבלי מבקשת שתקופת ההכשרה המקצועית תחשב כתקופת עבודה. לדעתי יש אפשרות לכך. אנחנו צוהגים לשלוח אחרית מוסמכות לתקופת התמחות של ששה חודשים ואז הן מקבלות שכר מסויים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אחות בבית-ספר לאחיות עובדת במסגרת לימודיה בבית-חולים. תקופה זו היא תקופת לימודים ואיננה נחשבת כתקופת עבודה. אנחנו מבקשים שתקופה זו של לימודים תחשב כתקופת עבודה לצורכי דמי לידה. אנשי הביטוח הלאומי אומרים שאם תקופת הלימודים היא עשרה חודשים, האשה איננה זכאית לדמי לידה אלא אם כן תקופה של עשרה חודשים אחרי הלידה היו לה לפחות שני חודשי עבודה, אלא שבכך אין פותרים דבר.

תלמידה בבית-ספר לאחיות, אשר תלד בתקופת
לימודיה, לא תקבל דמי לידה.

מר בוטונו:

אבל היא עובדת, היא מחליפה אחות, היא
עובדת אמנם ללא משכורת אבל היא עובדת.
כל המניע של הצעת החוק היה ללכת לקראת האחיות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הבעיה העיקרית היא כשתלמידה מסיימת את
לימודיה במסגרת בית-הספר לאחיות והיא

גב' גור-אריה:

בהריון ואין לה חודשי עבודה.

כבר אמרתי שאנחנו מציעים שאם היא עבדה
רק חודשיים, תקופה קצרה מן המקובל, היא

מר בוטונו:

תקבל דמי לידה.

מה דינה של אשה היולדת מיד אחרי סיום
לימודיה בבית-הספר?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

קורה שאשה כזו איננה רוצה כלל לעבוד,
מה ההצדקה לשלם לה דמי לידה?

ת. פנחסוביץ:

אשה שיולדת תוך תקופת עבודתה זכאית
לחזור לעבודה רק בתום שנה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מוצע שאשה אשר התחילה לעבוד אחרי סיום
לימודיה במסגרת ההכשרה המקצועית ואשר
עבדה במשך חודשיים, תקבל דמי לידה. מכל מקום, לא יתכן שהיא תהנה מאותן
זכויות אם היא לא עבדה. דמי לידה מקבלת רק אשה במסגרת מעגל העבודה, כי
אחרת אין טעם להבחין בינה ובין עקרת בית שאיננה עובדת מחוץ למשק ביתה.

מר בוטונו:

יש הבדל בין קורסים מוכרים לבין קורסים
שאינם מוכרים. אנחנו מעוניינים למשוך
תלמידות לקורסים המוכרים ויש שינוי בין תלמידה בקורס כזה ובין עקרת

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בית.

בבית-הדין לעבודה נקבע דמי לידה באים
להבטיח את רציפות ההשתכרות.

מר בוטונו:

בתקופת ההכשרה התלמידה מקבלת דמי מחייה.
ברור שאלמלא ילדה היא היתה ממשיכה לעבוד.
האם מתקבל על הדעת שאשה תלמד מקצוע ולא תעסוק בו?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בישיבה הקודמת אמרתי שאני מוכנה ללכת
לקראת ההצעה של מר דיפתיין, בדבר עבודה של חודש ימים לפחות.

לדעתי, יש בכך כדי להוכיח על רצונה לעבוד.

ת. פנחסוביץ:

יש לנו מקרים של אחיות, לא של תלמידות,
אשר הפסיקו את עבודתן ואחר-כך חוזרות
להכשרה נוספת, דהיינו, התמחות בשטח מסויים, ובסיום תקופת ההתמחות הן
חוזרות לעבוד. בתקופת ההתמחות לא משולמת משכורת ואשה שלא עבדה לפני
כן, לגבי יש בעיות של תשלום דמי לידה.

גב' גור-אריה:

אולי אפשר לראות את תקופת ההתמחות כהכשרה
מקצועית.

מר בוטונו:

החוק צריך לכסות מילגה ודמי סחיה.
מתמחה המקבלת דמי התמחות צריך לראותה

היו"ר ש. ארבל-אלטוולין:

כעובדת שכירה.

מתמחה היא בבחינת עובדת שכירה.

מר בוטו:

אני מבקשת שתהיה התחייסות לגבי מתמחות
שלא עבדו לפני קבלת ההכשרה המיוחדת.

גב' גור-אריה:

אם תקופת ההכשרה שעליה מדברת גב' גור-אריה
היא חמישה חודשים, כיצד תהיה הספירה?

מר דיפתי:

יש צורך בתקופה של עשרה חודשים ואין
די בחמישה חודשים.

מר בוטו:

מקובל עלינו, ועל כך יש סיכום, שמצבה של
אשה במסגרת הכשרה מקצועית לא יהיה טוב יותר מזה של אשה עובדת. אם לגבי
אשה עובדת אנחנו מדברים על תקופה של עשרה חודשים של עבודה, אי-אפשר
שלאשה במסגרת של הכשרה מקצועית יינתנו תנאים טובים יותר. אנחנו מציעים
לקצר את התקופה לגבי כלל האוכלוסיה. יש הצעות שונות בענין זה. כיום
מדובר על עשרה חודשים מתוך ארבעה-עשרה חודשים. כאשר מדובר על אשה
בבית-ספר לאחיות, אין צורך בעשרה חודשים דצופים אלא בעשרה מתוך ארבעה-
עשר חודשים. אני מקווה שתימצא דרך להגדיר את תקופת ההתמחות כהכשרה
מקצועית.

אני מבין שכאשר מדובר על מתמחה המקבלת
דמי התמחות נוצרים יחסי עובד ומעביד.

מר דיפתי:

לעומת זאת, יש כאלה המקבלות סילגות לתשלום שכר דירה, מה הדין במקרה
כזה?

יש תכנית לימודים חדשה של שנתיים וחצי,
לפיה תלמידה משלמת שכר-לימוד ואיננה

גב' גור-אריה:

מקבלת כל תשלום. לעומת זאת יש לה שנה וחצי של התמחות שבה היא מקבלת
משהו. עלול להיות מצב שאשה שעבדה במשך שישה חודשים כמתמחה, התקופה
של השנתיים וחצי לא תחשב, כי אז נחשבה לסטודנטית, ואם לא צברה מספר
חודשים של עבודה לאחר סיום לימודיה - היא לא תהיה זכאית. יחד עם זאת
במסגרת בית-הספר יש קרן מלגות אשר נותנת כספים לתלמידות נזקקות, ואולי
לפיכך התלמידות האלה, דינן יהיה שונה.

המילגה איננה מהווה קריטריון במקרה זה.

ת. פנחסוביץ:

אנחנו לא לוקחים בחשבון אשה משלמת שכר
לימוד או לא, אם היא מקבלת מילגה או לא,

היו"ר ש. ארבל-אלטוולין:

אלא אנחנו מבקשים להתחשב בתקופת ההכשרה.

הצעת החוק תאפשר לשר העבודה לקבוע מה
היא הכשרה מקצועית. נבוא אתכם בדברים
כדי לקבוע את הדברים האלה. ענין המילגה ושכר הלימוד אינם משנים ולא
כלום.

מר בוטו:

האם לצורך זה ייקבע גם בית-ספר מקיף
מקצועי?

גב' גור-אריה:

בינתיים לא. במשך הזמן, אם יתעוררו
מקרים של בתי-ספר מיוחדים, בוודאי תהיה

מר בוטו:

פנייה לשר העבודה והוא ישקול את הדברים ואם ימצא לנכון יוציא צו.

החוק יחול על הכשרה מקצועית שמבקשים לתת לה עדיפות.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בישיבה הקודמת הודעתי שנשלם למי שילדה לפני הגיעה לגיל 18.

מר בוטונו:

צריך להגדיר מהי הכשרה מקצועית. אני מציע שנכתוב לפי מבחנים ובתנאים שייקבעו על-ידי שר האוצר בצו או בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת.

אשר לשאלת הביטוח. ההצעה שלנו היא שישלמו 1.2% מן המינימום, כפול 2. אם אשה עבדה במשך שלושה חודשים - היא תקבל לפי שכרה, אבל אם היא לא עבדה - אנחנו מבקשים להביא בחשבון כאילו השתכרה סכום של 1000 לירות בתקופת ההכשרה המקצועית.

גב' גור-אריה: מי ישלם את דמי הביטוח?

המוסד.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זה יוצר לנו בעיה תקציבית.

מר ריפתין:

את דמי הביטוח צריך לשלם המוסד אשר מקיים את ההכשרה המקצועית.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

המוסד הלאומי ייצא נשכר מאד. אם מדובר, לדוגמה, על עשרים לירות בחודש מסוג הנשים הנמצאות אצלנו, בגיל 18 - 20, הביטוח הלאומי יתעשר ואילו אנחנו נתרושש.

מר ריפתין:

אולי לעניין זה יש מקום שדמי הביטוח יהיו קצת שונים מהמקובל?

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אפשר לציין שהסדר הזה לא יחול לגבי הכשרה מטעם המדינה. אפשר לנהוג כאן לפי אותם תנאים או תנאים שאינם נופלים מהתנאים של צה"ל לגבי חיילות.

מר כפארוי:

האם צה"ל משלם עבור כל לידה?

גב' גור-אריה:

כן.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זה סביר.

מר ריפתין:

דמי הביטוח ישולמו אבל יהיה החזר.

וקיזונו.

ניקח לדוגמה קורס של שישה חודשים והאשה תעבוד עוד ארבעה חודשים ובסך-הכל יהיו

גב' גור-אריה:

עשרה חודשים, על מה זה יחול?

הביטוח הלאומי יפסיד שישה חודשים של דמי ביטוח. במקרה כזה המוסד לביטוח לאומי ייצא מפסיד.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ייצא מפסיד.

זה יהיה כפוף להסכמים שיהיו.

מר בוטונו:

היו"ר ש. ארבל-אלטמוזלינו:
 תקופת ההכשרה בקורסים של משרד העבודה היא מקסימום תשעה חודשים ואנחנו מדברים על עבודה של לפחות חודש ימים. כשחיילת עובדת שלושה חודשים, משרד הבטחון מחזיר את דמי הלידה, נמצא שהמוסד לביטוח לאומי בהנהגת דמי הביטוח ומהחזר של דמי לידה.

גב' גור-אריה:
 לפי החישובים שלנו נמצא שאנחנו נשלם סכום של 10,000 לירות לחודש במשך שלוש שנים.

מר ריפתין:
 בישיבה הקודמת, לקראת סיום הישיבה הצעתי שתשלום הפרמיה יהיה עשרה חודשים לפני סיום הלימודים.

מר בוטנן:
 הזכויות תיקבענה בחוק אבל נאמר שאם המוסד יגיע להסכם לפי סעיף 200, יחולו התנאים של ההסכם.

גב' גור-אריה:
 כיום יש חלק של הביטוח שאנחנו משלמים, נגד תאונות, ויש תשלומים של התלמידה כסטודנטים.

מר ג'ראסי:
 אלה הם תשלומים לחברת ביטוח ולא לביטוח הלאומי.

היו"ר ש. ארבל-אלטמוזלינו:
 אנחנו קובעים בחוק את הזכויות ואוטררים שלגבי ההגדרה של המושג של הכשרה מקצועית יהיו פרטים בתקנות.

מר בוטנן:
 אני חייב להביא את הדברים לפני הנהלת המוסד. אני מבין שוועדת העבודה מציעה תקופת ההכשרה המקצועית תחשב כתקופת עבודה לצורכי חישוב דמי לידה ובלבד שהיולדת עבדה שלושים ימים לפני התאריך הקובע. ההצעה של המוסד לביטוח לאומי היא שישים ימים. שנית, התנאים והכללים לפיהם תהיה הכרה בהכשרה מקצועית יקבעו בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת, כוונתי לכך שהמקום והפעולות יהיו ללא אישורה של הוועדה. יהיה סייג שההודאה הספציפית הזאת, דהיינו, תשלום דמי הביטוח יהיו 1.2%, לפי השיעור שקשלם המעביד, מן המינימום כפול 2. במקרים שבהם יחול סעיף 200, סעיף 200 יהיה הקובע.

היו"ר ש. ארבל-אלטמוזלינו:
 העניין של תקופת ההתמחות יהיה בתקנות. כן.

מר ריפתין:
 האם זה חל על פשתלמות בחוץ-לארץ?

מר בוטנן:
 אם יאמר שזה חל עליהן - כן, אבל אחרת זה לא חל.

מר ריפתין:
 יש ועדה בין-משרדית המאשרת השתלמויות, האם זה מכוסה?

היו"ר ש. ארבל-אלטמוזלינו:
 זה צריך להיות מכוסה.

מר בוטנן:
 יהיה צורך לציין זאת בתקנות.

מר ריפתין:
 הוועדה מאשרת העדרות בשכר.

במקרה של העדרות בשכר - מנכים מסים ותשלומים לביטוח לאומי.

ת. פנחסוביץ:

ברור שמי שנחשב לעובד מקבל את מלוא זכויותיו.

מר בוטרו:

אני מבקש שתועברנה אלינו ההצעות השונות,

במי מוצע להקיר.

נוסף לאחיות יש לנו מדפאות בעיסוק, פיזיטרפיססיות וכו'.

מר ריפתי:

אני מבקש שתועבר אלינו דשימה מפורטת של מקומות שבהם יש הכשרה מקצועית, סוג המקצועות

מר בוטרו:

וכו' שאתם מעוניינים שנכיר בהם.

הכנסת יוצאת לפגרה ותהיה שהות מספקת להכין את הצעת החוק. אני מבקשת שאחרי

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הפגרה תביאו לפנינו את התקנות המוצעות.

אם אקבל את החומר והדשימה המבוקשת במועד נוכל להכין את התקנות.

מר בוטרו:

הישיבה נסתיימה בשעה 13.10.